

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Redactare: *Doina Florea*

Tehnoredactare: *Mariana Radu*

Corectură: *Ioana Bârzeanu, Cristian Nica*

Copertă: *Luca Emil Cornel*

Titlul original: *FRANCESCO TRA I LUPI. Il segreto di una rivoluzione*

Copyright © 2014, 2015 Gius.Laterza&Figli, All rights reserved

© 2019 Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii METEOR PRESS

Contact:

Tel./Fax: 021.222.83.80

E-mail: editura@meteorpress.ro

Distribuție la:

Tel./Fax: 021.222.83.80

E-mail: carte@meteorpress.ro

www.meteorpress.ro

ISBN 978-973-728-744-1

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

Tipar: ARTPRINT

Email: office@artprint.ro

Marco Politi

PAPA FRANCISC PRINTRE LUPI

Secretul unei revoluții

Traducere din limba italiană
de *Rodica Chiriacescu*

**METEOR
PRESS**

*Curia, ca orice corp uman,
este expusă bolilor...
boala celor care au
o inimă de piatră,
boala unuia cu „Alzheimer spiritual”,
boala celor care trăiesc
o viață dublă,
boala bârfelor,
boala de a diviniza șefii...*

Francisc

lui Riccardo

CUPRINS

<i>Prefață</i>	7
Capitolul I ● Mirosul oilor	11
Capitolul II ● Teama lui Francisc	22
Capitolul III ● Lovitura de stat a lui Benedict al XVI-lea	35
Capitolul IV ● Secretele conclavului antiitalian	49
Capitolul V ● Sfârșitul Bisericii imperiale	67
Capitolul VI ● Portretul unui paroh	86
Capitolul VII ● A merge împreună cu cine nu crede	101
Capitolul VIII ● Femeile paroh necunoscute	113
Capitolul IX ● Moarte în fața Vaticanului	129
Capitolul X ● Autocritica unui papă	142
Capitolul XI ● Programul revoluției	153
Capitolul XII ● Sfântul Apostol Petru nu avea o bancă	164
Capitolul XIII ● Dușmanii lui Francisc	186
Capitolul XIV ● Războiul cardinalilor	202
Capitolul XV ● Nodul gordian italian	223
Capitolul XVI ● O papalitate ajunsă la final	239
<i>Mulțumiri</i>	277
<i>Index de nume</i>	278

„lupii” dinăuntru și din afara Bisericii au devenit în acești ani tot mai agresivi. Cardinalii l-au criticat deschis pe pontif, prelații Curiei Romane au cerut demisia lui, unii teologi îl numesc chiar eretic. Și asta pentru că nu acceptă un papă care își dorește o Biserică milostivă, care nu judecă cu cruzime oamenii după reguli dogmatice abstracte. Francisc luptă pentru o Biserică în dialog cu toate religiile, purificată de corupție și de scandaluri de pedofilie, capabilă să îndrume bărbații și femeile pentru a vedea în celălalt un frate sau o soră, și nu „o piedică în propriul drum”. Și va duce această bătălie până la sfârșit.

Marco Politi
Roma, 20 august 2019

Capitolul I

Mirosul oilor

Jorge Mario Bergoglio coboară scările stației Bolívar, la doi pași de catedrală, și se afundă în pânțele orașului. Linia „E”, cu destinația Piața Virreyes. Trenul sosește încet cu zgomot de fiare și vagoane acoperite cu graffiti. Arhiepiscopul se așază pe un loc lângă ieșire, cu un aer grav și ușor melancolic, expresia lui obișnuită. Nimeni nu-l recunoaște îmbrăcat în costumul lui negru de sacerdot, nu apare mereu la televizor, evită primiri oficiale. Marele Buenos Aires are 30 de milioane de locuitori, iar centrul orașului, aproape trei.

Este cald în mijlocul aglomerației de navetiști din vagon. În jurul lui Jorge, oamenii par pierduți în gândurile lor, privesc fix pereții tunelului scâlțați în lumina neonului, unora le atârână capul somnoros, alții se uită în gol cu o privire resemnată. Câte unul – chiar tânăr – are privirea încărcată de duritate, feroce. Jorge e înconjurat de mame cu copii înfוליți, bătrâni în picioare, zgâlțâiți de tren, mulți tineri care se joacă cu telefonul mobil.

La fiecare oprire, o zguduitură în plus și un scrâșnet asurzitor de frâne. Patruzeci de minute în metrou într-un amestec de rase, origini, istorie, care e Buenos Aires. Fii și descendenți ai spaniolilor, italienilor, rușilor, chinezilor, africanilor, germanilor, francezilor, autohtonilor din America Centrală, imigranților sud-americani de orice naționalitate. În vagon se înghesuie la un loc clasa de mijloc atentă la bugetul familiei, tineri ce se agață de o ocupație oarecare, mulțimi aflați pe mucnea supraviețuirii.

Arhiepiscopul Jorge Mario Bergoglio nu se folosește de mașină și nici de șofer, după cum a refuzat și eleganta reședință arhiepiscopală, alegându-și două camere la etajul al treilea al curiei eparhiale. Arhiepiscopul știe să conducă încă de pe vremea când era superior provincial al iezuiților – din anii 1970, de pe timpul dictaturii lui Videla – când, în mai multe ocazii, a însoțit persecutați politici

în căutarea unui refugiu sau a unei căi de evadare. Acum nu mai folosește mașina. De când a devenit episcop auxiliar, în 1992, și apoi primat al Argentinei, s-a afundat în fluxul cotidian al oamenilor care folosesc mijloacele publice de transport. Metroul sau autobuzul urban. Este de înțeles de ce o femeie, care ședea alături, văzându-i costumul negru, l-a întrebat: „Părințele, pot să mă spovedesc?” „Da, desigur”, a fost răspunsul lui. Odată, în autobuz, un credincios nu înceta să-și relateze păcatele, până când nu l-a întrerupt politicos între două stații: „Bine, eu trebuie să cobor.”¹

Piața Virreyes – treizeci și cinci scări de urcat pentru picioarele lui cu un ușor platfus și gamba dureroasă. În vârful scării se află o mică madonă de la Fatima, împodobită cu flori proaspete. Acum Jorge se află sub un acoperiș susținut de stâlpi, unde vara aerul este sufocant, rece și umed iarna. Răbdători, toți așteaptă premetroul, un trenuleț urban scorjit, care merge în suburbii. Nu este prelatul curiei din Vatican ori cardinalul președinte al conferinței episcopale sau episcopul uneia dintre atâtea națiuni în care e sădită Biserica Catolică, ci unul obișnuit cu această enervantă rutină. Și dacă e, este bine ascuns.

Încă două opriri și a ajuns la Villa Ramón Carrillo. „Villas miseria” se numesc mahalalele ridicate la întâmplare sau, într-un mod mai eufemistic, „Villas de emergencia”. La oprire, șinele sunt blocate de cartoane și cutii aruncate la întâmplare. Câțiva pași și începe mahalaua. Case construite ilegal, lăsate la jumătate sau ridicate cu supraînălțări succesive. La câțiva metri, drumul asfaltat se termină, se intră în ținutul nimănui, pământ bătătorit și veșnice rigole care miros a canal. Aici ia sfârșit legea. Câteva grupuri de case, mai sistematizate, împodobite cu ghivece de flori la ferestre, amintesc de suburbiile pasolinienne². Mai des întâlnit este peisajul unei urbanizări haotice și sălbatice, unde domină senzația că te afli

¹ M. De Vedia, *Francisco. El Papa del pueblo*, Planeta, 2013.

² Pier Paolo Pasolini (1922-1975), scriitor, regizor, scenarist. critic de film italian, a cărui operă este inspirată de viața brutală și mizeră din suburbiile Romei (n.r.).

într-un spațiu din care a dispărut orice criteriu. „Aici statul nu există”, relatează preoții periferiei, chiar dacă în Villa Ramón Carrillo există o școală elementară și un ambulatoriu.

Adesea parohiile sunt situate spre marginile aglomerării, parcă pentru a menține un culoar de ieșire ca să ajungi la orașul „normal”. La marginea altei periferii, Villa-21, mai există un post de pază controlat de tineri în uniformă kaki a „Forțelor navale”. Băietani înalți, cu veste antiglonț. În mod paradoxal, prezența lor induce și mai mult senzația de nesiguranță. Mulți taximetriști nu vor să meargă în Ville. „Ne tâlhăresc, ne atacă” este expresia cheie. Pedro Baya, parohul Bisericii Immacolata din Villa Ramón Carrillo, nu neagă, afirmă calm: „Uneori am simțit glonțul suierând pe lângă mine.”

Jorge, după cum îi spun neprotocolar preoții arhiepiscopului lor, vine în suburbii, în toate parohiile suburbiei, an după an. De mai multe ori pe an, de fapt, pentru sărbătoarea hramului, procesiunea Madonei, pentru un refugiu spiritual, cu anumite ocazii speciale, întâlnirea anuală a preoților sau a elevilor școlilor catolice care se află în zonă. Participă la procesiune, se oprește ca să vorbească cu oamenii, mare parte imigranți din Paraguay, Bolivia, Peru și din zonele aflate în interiorul Argentinei. Este atât de departe de imaginea tradițională a arhiepiscopului solemn, încât, văzându-l pentru prima oară, credincioșii comunității peruviene au rămas uluiți, recunoaște parohul Pedro, că „nu vine în limuzină, cu surle și trâmbițe”³.

Bergoglio îi cunoaște pe toți cei 800 de preoți ai diocezei sale, pe fiecare în parte. De când a preluat conducerea arhiepiscopiei, obiectivul lui a fost să întărească prezența preoților în suburbii. Fiecare parohie a „Villei” trebuie să aibă doi sau trei preoți. Erau unsprezece când a ajuns în fruntea diocezei, acum sunt douăzeci și trei. Pentru ei există o linie telefonică directă. Îi urmărește îndeaproape, îi ascultă, îi ajută și îi asistă în momentele de criză personală. Le este alături, nu îi judecă. Știe că preoții – așa cum

³ P. Baya, Dialog cu autorul.

mărturisește părintele Pepe Di Paola, vechiul său vicar pentru suburbii – au încredere în el, i se confesează așa cum nu fac cu alți arhiepiscopi, îi relatează sincer ce trăiesc și adesea vin la catedrală „nu din obligație, ci pentru a asculta cuvântul său spiritual”⁴.

Înainte, preoții erau cei care mergeau la curia arhiepiscopului, acum arhiepiscopul este cel care vine la ei. Acest lucru face diferența. Bergoglio, spun preoții, e „cu noi”. Oricare ar fi problemele lor. Sau „problema”, momentul în care un preot se află la răscrucea existenței sale și se întreabă dacă nu merită oare să renunțe și să trăiască în mod public cu o femeie. La Buenos Aires circulă povestea unui preot care se duce la Jorge și îi declară alegerea sa de a se uni cu o persoană pe care o iubește. De acord, răspunde arhiepiscopul, se vor întocmi actele pentru a părăsi statutul clerical: „Totuși, așteaptă doi ani înainte să faci copii.” Trecând cei doi ani, relația se destramă, fostul preotul se întoarce și mărturisește că adevărata sa vocație este preoția. De acord, răspunde arhiepiscopul, se vor face procedurile pentru reprimire: „Dar mai întâi trebuie să trăiești ca laic cinci ani în castitate.” Astăzi, suntem asigurați, este unul dintre cei mai stimați preoți ai capitalei.

Jorge cunoaște străzile prăfuite ale mahalalelor, copacii cenușii, privirile locuitorilor – când afectuoase și vesele, când suspicioase și întunecate. Cunoaște străzile pline de gropi, unde zac mașini scoase din uz, cârpite de mii de ori. Recunoaște copiii care se joacă lângă rigole, o mamă care își purecă fata, câinii vagabonzi care dau târcoale leneși de la o răscruce la alta. Din când în când, câte o magherniță cu fereastra apărută de bare etalează un anunț pretențios: „Băuturi, înghețate, pâine, detergenți”. Apoi, mai departe, deasupra unei uși închise, un bilet scris de mână face reclamă la „Internet”.

Jorge cunoaște barele de fier răspândite obsesiv la uși și ferestre, verandele și, mai ales, la grădina de legume. În Villa Ramón Carrillo, chiar și micul altar al Sf. Gaetano, patronul pâinii și al muncii,

⁴ J. Di Paola, Dialog cu autorul.

este acoperit de o plasă metalică atât de groasă, încât imaginea nici nu se mai vede. La fel e și în alte suburbii. Jorge este obișnuit să treacă succesiv pe lângă case prost construite, unde deasupra primului etaj tencuit este construit al doilea făcut din cărămizi și apoi al treilea. Balcoane improvizate, camere neterminate și fără acoperiș care, pentru un an, doi sau trei rămân sub cerul liber și servesc drept terase pentru întinsul rufelor. Cutii de gunoi, bucăți de fier, schelete de mese și paturi aruncate în stradă. Dincolo de un pod înalt, s-a dezvoltat o mahalala și mai sărăcăcioasă, numită Villa Esperanza. Ulițe înguste pe unde abia se strecoară o persoană. Pe o chichineată de ciment se remarcă un anunț: „De vânzare”.

La Buenos Aires arhiepiscopul a fost de secole o „autoritate”. În mod simbolic, Plaza de Mayo reunește autoritățile din capitala națiunii: Casa Rosanda (palatul prezidențial), catedrala, primăria, Ministerul Economiei. Dar, „Bergoglio – remarcă părintele Di Paola – nu a privit niciodată realitatea din perspectiva pieței Plaza de Mayo, ci din locurile durerii, mizeriei, sărăciei. Din neajunsurile unei suburbii sau ale unui spital.”

Jorge le repetă mereu preoților săi faptul că un sacerdot nu trebuie să fie un funcționar, trebuie să știe să trateze conștiințele plecând de la situația lor concretă, să practice „multă milostivire în confesionale”, să ușureze accesul la sacramente⁵, „să dea pe dată lucrurile Domnului celor care le cer”⁶. Și să le dea gratis, pentru că preotul nu este proprietarul lucrurilor Domnului, ci mijlocitorul acestuia. Preoții știu deja că Jorge este dur cu cei care își îngreunează relațiile cu credincioșii prin reguli, obstacole și birocrație ecleziastică.

Personal, arhiepiscopul care se pierde în mulțimea din metropolă ca un preot oarecare, este convins că legătura cu săracii reprezintă o bogăție spirituală și că tocmai printre aceștia poți găsi o autenticitate și o sensibilitate față de Dumnezeu. Această

⁵ Nume dat în religia catolică celor șapte taine ale bisericii: botezul, mirul, euharistia, pocăința (spovedania), maslul, preoția și căsătoria (n.tr.).

⁶ P. Baya, Dialog cu autorul.

predilecție pentru săraci – recunoscută de marile reuniuni ale episcopatului latino-american din ultimii cincizeci de ani de la Medellin, Puebla, Santo Domingo, Aparecida – este pentru el fundamentală. Nu din rațiuni politice, ci din motive profund religioase. A fi păstori care „să aibă același miros ca oile” este expresia sa⁷. Această idee nu-l va părăsi niciodată, toată viața.

Jorge știe și că mahalalele sunt o lume a violenței, unde brutalitatea plutește în aer în ciuda calmului aparent al femeilor așezate în fața porților, a bărbaților ghemuiți pe scaune, bând și stând la taclale, și a copiilor care, sub bradul de Crăciun – când la Buenos Aires e vară – se bălăcesc veseli în mici căzi de plastic. Jorge știe bine, dar nu dă înapoi. Nu-i e frică.

În Villa Ramón Carrillo, la câțiva pași de parohie, intrarea vopsită cu negru a unei case este semnul unei acțiuni punitive din partea familiei unui tânăr ucis de un glonț rătăcit într-o încăierare dintre bande. În altă parte se întâmplă și lucruri mai rele. O familie burgheză din Buenos Aires care a adoptat un copil din mahalale a descoperit, datorită desenelor sale și a asistenței unui psiholog, că micuța fusese martora unui avort și văzuse cum fătul aruncat la câini era devorat de colții animalelor⁸.

Preotul Pedro Baya și-a întipărit în memorie o zi în care boteza. Pe neașteptate, chiar în timp ce împărțea Sânta Taină lângă altar, în ușa bisericii improvizate într-un hambar se oprise un mic hoț urmărit. Jefuitul l-a prins și, furios, îl lovea cu patul pistolului. „Puștiul, în genunchi, urla, iar la un moment dat, următorul, ținând strâns pistolul cu amândouă mâinile, începu să strige: «Te omor, te omor». Am lăsat pruncul și, înspăimântat, am fugit să-l opresc.” Băiatul cu capul însângerat a fost salvat în extremis și dus la spital. Pe pragul bisericii rămăsese o baltă mare de sânge. „Sânge infectat cu SIDA – își amintește preotul – așa că ne-am pus mânușile și am început să curățăm.”

⁷ C. Martini Grimaldi, *Ero Bergoglio, sono Francesco*, Marsilio, 2013.

⁸ J.M. Poirier, director al revistei *Criterio*. Dialog cu autorul.

Prin poarta aceea din fier forjat, vopsită în verde, Jorge a trecut de multe ori. Parohul nu a avut curajul să povestească întâmplarea. Dar arhiepiscopul a auzit atâtea în locurile pe care le cunoaște la perfecție. Nu-i o lume pe care s-o știe de la televiziunile. Cunoaște mirosurile, figurile, fac parte din viața sa.

Drogurile și violența sunt bine înrădăcinate în mahalale. Capii organizațiilor criminale trăiesc în altă parte, în zona de lux a orașului. Dar peonii traficului de droguri locuiesc aici. Este regatul lui „paco”, un drog ieftin – cinci pesos sau puțin mai mult – obținut dintr-un derivat al cocainei și care „îți explodează creierul”, după cum se spune în Buenos Aires. Produce dependență într-un timp foarte scurt și este oferit celor foarte tineri. Copii de 13, 14 ani, uneori chiar mai puțin. Aceiași care la o înmormântare îl îmbrățișează cu tandrețe pe paroh, dar sub gecile cărora se simte umflătura dură a pistolului. Sunt adolescenții care, pentru a face rost de doze, încep să fure din casă și apoi, nervoși, agresează trecătorii oriunde îi întâlnesc.

Drogurile reprezintă o problemă serioasă, deoarece favorizează răspândirea armelor în rândul minorilor. În 2009, „curas villeros”, preoții din suburbii, au intervenit în mod agresiv în dezbaterile naționale privind posibila decriminalizare a consumului de droguri, printr-un aspru document de denunțare a acestora. Au scris că „în mahalale există o liberalizare și dezincredințare de facto”. Problema nu sunt cartierele sărace din suburbii, se spune în text, ci traficanții de droguri, care le folosesc și se îmbogățesc de pe urma lor. Documentul a avut un mare impact asupra opiniei publice. Reacția baronilor drogurilor a fost imediată. „Dispari sau ești un om mort”, i-a strigat răgușit părintelui Pepe di Paola un gangster cu fața acoperită, care l-a oprit într-o noapte de aprilie pe o uliță din Villa-21⁹.

Arhiepiscopul era în asentimentul preoților săi în privința traficului de droguri și nu a ezitat să transmită același mesaj. După

⁹ E. Piqué, *Francesco. Vita e rivoluzione*, Lindau, 2013.

două zile, în timpul unei slujbe oficiate în spațiul deschis din fața catedralei, i-a atacat public pe „puternicii negustori ai întunerului”, relatând amenințările față de preotul său. Pepe, care a avut inițiativa documentului, se simte protejat alături de alți preoți ai mahalalei. „Prefer să mor eu decât să te ucidă pe tine”, îi spune arhiepiscopul. Traficanții de droguri renunță la asasinat, chiar dacă, ulterior, Pepe va fi constrâns să părăsească Villa-21.

Coborând în tunelurile metroului sau urcându-se în autobuz cu servieta lui neagră în mână, Jorge își amintește de toți. Nu e inconștient, nu e fatalist. E numai convins că, dacă vrea să-și îndeplinească funcția de „păstor care își mână turma”, nu poți alege palatele, mașinile, șoferii și escortele. E conștient că nimeni nu-i poate opri pe traficanții de droguri, nici chiar cardinalii Bisericii. În 1993, cardinalul mexican Juan Posadas Ocampo a fost ucis pe aeroportul din Guadalajara într-un masacru care i-a avut ca protagoniști pe asasinii nemiloși ai „Cartelului din Tihuana”. Investigația oficială a etichetat evenimentul drept o tragică fatalitate, ca și cum cardinalul s-ar fi aflat în mijlocul unui schimb de focuri între bande rivale. A reieșit ulterior că Ocampo fusese avertizat de oficiali guvernamentali să păstreze tăcerea în privința informațiilor referitoare la înțelegerea secretă dintre cartelurile drogurilor și politicieni locali.

Chiar și arhiepiscopul Bergoglio a primit avertismente. În cursul anului 2012, unii membri l-au înștiințat să fie atent pentru că existau grupuri care îi pusese rău gând și poate nu era bine să umble fără escortă prin oraș. „Nu voi părăsi niciodată strada”¹⁰ a fost răspunsul lui. Aceeași reacție pe care a avut-o atunci când preoții din suburbii l-au avertizat asupra riscului de a fi răpit.

Jorge a trăit experiența celor două aspecte ale periferiei. Violența fără limite și marea omenie. A văzut că în aceste aglomerări haotice există oameni simpli, înfomețați de speranță, însuflețiți de solidaritate, pătrunși de un devotament general, fericiți în zilele de sărbătoare. A face o cantină într-o mahala, susținea mereu preotul

¹⁰ E. Himitian, *Francesco. Il Papa della gente*, Rizzoli, 2013.

Pepe, e mult mai ușor decât într-un cartier înstărit. „Femeile gătesc, bărbații aduc tot ce este necesar, copiii ajută în mod voluntar.” Printre casele coșcovite, construite mereu numai pe jumătate, unde statul este ceva abstract, iar oficiul de stare civilă revine întotdeauna preoților pentru a afla domiciliul persoanelor, parohiile au devenit centre de asistență socială și promovare a cetățeniei.

În Villa-21, la începutul după-amiezii, oamenii vin să ia puțină hrană: pâine, ciorbă și câteva fructe, pregătite deja în săculețe. Toto De Vedia, parohul care i-a urmat părintelui Pepe, îi primește pe toți într-o cămaruță tapetată cu fotografii, amintiri, anunțuri scrise de mână. Două telefoane mobile, o ceașcă de *mate*, băutura națională parfumată și amară, o agendă încărcată de însemnări. Este o procesiune interminabilă. Mama care vine pentru gustarea de la școală a fiului ei, mama îngrijorată că fiul ei se droghează și a luat drumul străzii, mama care caută de lucru pentru fiica ei, tânărul care își caută o ocupație. Apoi, sărbătoarea ce trebuie organizată la casa de bătrâni, vizitele la familii și bolnavi, aprovizionarea cu alimente pentru persoanele cu nevoi speciale, invitația de a oficia slujba la spitalul psihiatric din vecinătate, construcția școlii din mahala, femeia care are nevoie de un scaun cu rotile, spovedaniile și alte slujbe de oficiat.

În metropola Buenos Aires, aceste „Villas” pentru care arhiepiscopul a instituit un vicariat special nu sunt cartiere, ci mici orașe. Villa-21 are 40.000 de locuitori, „șaizeci, șaptezeci de hectare – precizează Toto De Vedia – care se sustrag controlului instituțiilor”. Sub coordonarea arhiepiscopului s-au înființat în mahalale institute pentru ca cei care au abandonat școala să termine liceul, cămine pentru bătrâni, centre împotriva drogurilor, centre de formare profesională. Există facilități sportive pentru a oferi tinerilor o alternativă la droguri, activități după orele de școală pentru a nu lăsa copiii singuri. Crearea vicariatului subliniază importanța strategică pe care arhiepiscopul o atribuie activității pastorale în aceste zone.

De fiecare dată când ajunge în suburbii, Jorge asistă la apariția unor noi inițiative. Când coboară din trenulețul urban și se îndreaptă, pășind încet, spre parohia Villa Ramón Carrillo, ultima creată de el, vede cum lângă biserică răsare o anexă, destinată să

devină un loc pentru întâlniri după școală, cursuri de formare profesională și o mică farmacie. O construiesc, sub îndrumarea unui maestru constructor, un grup de 30 de studenți care, în fiecare sâmbătă, vin din centru. „Ajută și un grup de tineri evrei împreună cu rabinul lor”, explică voluntarul Mechi Guinle. Contribuie cu camionul său și un locuitor al mahalalei de credință evanghelică. Asta pentru că adepții comunității evanghelice, care au la periferie un templu și două case de rugăciuni, conlocuiesc în armonie cu parohul catolic. În fața bisericii, o lozincă scrisă cu albastru proclamă: „Maria, ajută-ne să credem că imposibilul va fi posibil.”

Jorge se simte în largul lui în aceste parohii ale periferiei fără speranță. Sunt Case ale Domnului pe care le-a văzut înălțându-se sau a contribuit la crearea lor. Pentru imigranții veniți din regiuni și mai dezolante, biserica devine un loc al speranței. La Villa-21, unde prezența imigranților din Paraguay este dominantă, parohia poartă numele Fecioarei din Caacupé. Biserica seamănă cu un garaj de ciment și e plină cu statuete ale Madonei. Fiecare are povestea ei și puterea de a interveni, începând cu cea din Guadalupe. Pe fundalul bisericii, o frescă mare prezintă o mulțime sărbătorind pelerinajul la sanctuarul din Caacupé. Apoi mai e un vitraliu rotund cu imaginea lui Iisus. Și un crucifix mare. O statuie a lui Hristos, care prezintă inima lui milostivă. Și un tablou al lui don Bosco, un portret al părintelui Carlos Mugica, preotul intelectual din Villa-31 di Retiro, angajat în mișcarea „Preoți pentru Lumea a Treia”, asasinat în 1974 de echipele fasciste ale „AAA”¹¹. Și o statuie a Sf. Rocco cu câinele. Într-un colț, în spatele altarului, se mai află un fel de grotă înconjurată de flori de hârtie de toate culorile ce adăpostește un Iisus copil, în picioare, în fața crucii, înconjurat de fotografii ale credincioșilor din parohie.

¹¹ AAA (Alianza Anticomunista Argentina) – Alianța Anticomunistă Argentiniană sau Triplul A a fost o organizație paramilitară de extremă dreapta înființată în Argentina în 1973, activă în special în timpul conducerii lui Isabel Péron (n.r.).

Jorge se entuziasmează în fața acestei explozii de credință populară, zâmbeste văzând placa de lemn care mărturisește „botezul [bisericii terminate], oficiat pe 8.10.2009, de către episcopul părinte monsenior Jorge Mario Bergoglio”. Lui Jorge îi plac femeile rugându-se în tăcere pe băncile bisericii, în timp ce copiii aleargă dintr-o parte în alta, pe terasa de alături. El le repetă mereu preoților lui că „Biserica nu e menită să controleze lumea, ci s-o însoțească, oriunde s-ar afla ea”. Înainte de sosirea lui, preoții care aveau o parohie în oraș se ocupau și de câte o parte a periferiei. Acum lucrurile s-au inversat, preoților din mahalale le este încredințată și o parohie din cartierele miciei burghezii.

Ajungând la vârsta pensionării, Jorge nu știe că viața lui se găsește în fața unei cotituri. Fiecare se „naște” în circumstanțe unice. Karol Wojtyła s-a călit în mișcarea ilegală împotriva ocupației naziste, a muncit în cariere de piatră și în fabrica Solvay¹². Benedict al XVI-lea s-a format în aulele universitare. Pius al XII-lea și Paul al VI-lea au crescut în camerele Secretariatului Statului Vatican. Ioan al XXIII-lea s-a maturizat printre ortodocșii din Bulgaria și musulmanii din Turcia.

Jorge Mario Bergoglio renaște în călătoriile cu metroul, observând orașul chiar în măruntaiele lui, măsurând cu pasul distanțele dintre cocioabe.

¹² O fabrică de produse chimice (n.tr.).